

Ämnesprov i årskurs 5

Nationella prov i årskurs 5 genomfördes våren 2009 under perioden den 2 februari till den 29 maj och omfattade ämnena engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk. Ämnesproven i årskurs 5 är obligatoriska för skolorna att använda och resultat har för första gången samlats in från samtliga skolor med elever i årskursen.

Proven är till för att studera hur väl eleverna uppnår kravnivåerna för de olika delproven i årskurs 5 och ska vara ett stöd för lärarens bedömning av elevernas måluppfyllelse. Med stöd av resultatet från proven och lärarens bedömning ska proven bland annat tjäna som underlag vid utvärdering och uppföljning på både lokal och nationell nivå.

År 2009 bestod ämnesproven av fyra delprov eller bedömningsområden i matematik och engelska samt fem delprov i svenska och svenska som andraspråk. I denna PM presenteras resultatinsamlingen, deltagandet för respektive ämnesprov och de övergripande delprovresultaten vårterminen 2009.

Insamling

Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av Skolverket genomfört insamlingen av resultat från ämnesproven i årskurs 5. Insamlingen pågick under våren 2009 med hjälp av ett webbaserat insamlingsystem.

Av de 3 639 skolorna med elever i årskursen, exklusive internationella skolor som inte genomför proven, har 3 603 rapporterat in uppgifter. På 24 av skolorna som rapporterat har inga elever genomfört provet, sex av dessa är fristående skolor.

Uppgifter om samtliga elevers resultat samlades in. Sammanlagt efterfrågades uppgifter från 13 olika delprov/bedömningsområden. Svartalternativen var följande:

- nått kravnivån för delprovet
- ej nått kravnivån för delprovet
- eleven har ej gjort delprovet.

Det är läraren som avgör om en elev bedöms nå eller inte nå kraven för respektive delprov. Till stöd har läraren bedömningsinstruktioner med anvisningar om kravnivåer. Alternativet "Ej gjort delprovet" innefattar elever som varit frånvarande vid provtillfället/provtillfällena och undantagna elever där skolan av olika skäl bedömt att eleven inte kan eller bör genomföra delprovet. Uppgift om kön, föräldrars utbildningsnivå och svensk eller utländsk bakgrund har påförts via registerdata.

2009-12-16
Dnr 73-2009:00073
2 (7)

Deltagande i ämnesproven och bortfall

Uppgifter om ämnesproven har kommit in för totalt 92 834 elever. Det motsvarar 99,1 procent av de elever som gick i de skolor som skulle göra ämnesprovet i årskurs 5.¹

Datamaterialet består av 51,2 procent pojkar och 48,8 procent flickor. Totalt 17,9 procent har utländsk bakgrund. Totalt är 10 procent födda i Sverige med utlandsfödda föräldrar och 8 procent är själva födda utomlands.² Vad gäller föräldrarnas utbildningsnivå har 4,9 procent av eleverna föräldrar med högst förgymnasial utbildning, 43,7 procent har föräldrar med högst gymnasial utbildning och 49,5 procent föräldrar med högst eftergymnasial utbildning.³

I genomsnitt har eleverna gjort 12,3 av de 13 delproven. Elever med utländsk bakgrund har genomfört proven i något mindre utsträckning jämfört med dem med svensk bakgrund (11,6 respektive 12,4 prov). Elever födda utomlands och främst de som invandrat efter ordinarie grundskolestart (år 2004 eller senare) har i högre grad än andra elever inte genomfört proven, 10,7 respektive 9,2 prov. Elever med kortutbildade föräldrar genomför också något färre delprov jämfört med elever med högre utbildade föräldrar (11,2 jämfört med 12,3 respektive 12,5 prov).

Totalt 2,3 procent gjorde inget av delproven och 81,8 procent genomförde samtliga delprov. Andelen elever som gjort samtliga delprov är något lägre i de kommunala skolorna jämfört med de fristående skolorna, 81,3 respektive 86,8 procent.

Vissa grupper är överrepresenterade bland de elever som inte gjort något av ämnesproven. Av elever med svensk bakgrund var det 1,4 procent som inte gjort något prov jämfört med elever med utländsk bakgrund födda i Sverige och elever födda utomlands där 1,5 respektive 12,1 procent av eleverna inte gjort något delprov. Av elever födda utomlands och som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart var det 21,5 procent som inte genomfört något delprov.

Skillnader i deltagandet fanns också utifrån föräldrarnas utbildningsnivå. Av de elever med kortutbildade föräldrar, vilka högst är grundskoleutbildade, var det 8,4 procent som inte gjort något ämnesprov. Motsvarande för elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasial och där minst en förälder har högskoleutbildning var 1,9 respektive 1,4 procent.

¹ Totalt uppgick eleverna till 93 894 stycken i årskurs 5 den 15 oktober 2008, då internationella skolor exkluderats återstod 93 697 elever.

² Elever med utländsk bakgrund definieras som elever födda utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

³ För 2,0 procent av eleverna saknas uppgift om föräldrarnas högsta utbildningsnivå, dvs uppgift om utbildningsnivå saknas för båda föräldrarna i SCB:s utbildningsregister.

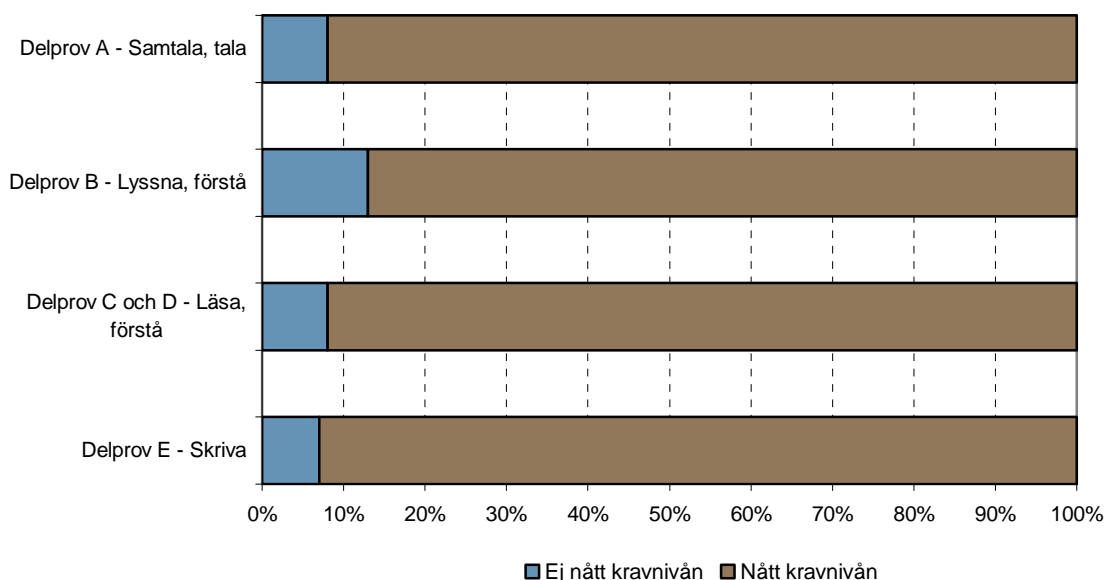
Resultat

Resultaten från ämnesproven är en av flera indikationer på måluppfyllelse i de aktuella ämnena. Proven prövar inte samtliga mål som finns för årskursen eftersom de då skulle bli för omfattande. Resultaten redovisas för de elever som genomfört respektive delprov.

Hörförståelsen det svåraste delprovet i engelska

Mellan 92 och 93 procent av eleverna uppnådde kravnivån i alla delproven utom delprov B ”Lyssna, förstå”, där 87 procent uppnådde kravnivån.

Diagram 1. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i engelska.

Utbildningsnivån hos föräldrarna har stor betydelse för elevernas resultat. Den största skillnaden finns mellan elever med kortutbildade och högutbildade föräldrar. Skillnaderna mellan dessa två grupper varierar mellan delproven. Det delprov i engelska som uppvisade den största skillnaden var delprov B ”Lyssna, förstå”. Totalt 73 procent av eleverna med kortutbildade föräldrar klarade kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var 83 respektive 92 procent.

Delprov B ”Lyssna, förstå” var det enda delprov i årskurs 5 där pojkarna fick något bättre resultat än flickorna, dock var skillnaden liten då 88 procent av pojkarna uppnådde kravnivån jämfört med 87 procent av flickorna. Störst köns-

2009-12-16
Dnr 73-2009:00073
4 (7)

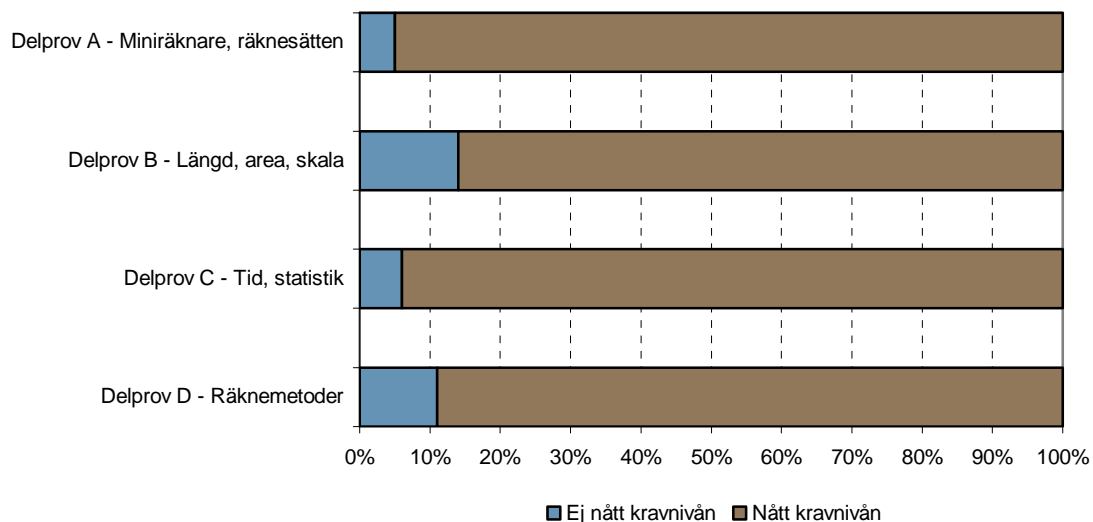
skillnad fanns i resultaten från delprov E ”Skriva”, där 94 procent av flickorna och 91 procent av pojkarna uppnådde kravnivån.

Utländsk bakgrund påverkar också resultaten. I samtliga delprov hade elever med svensk bakgrund bättre resultat än elever med utländsk bakgrund. Skillnaden mellan grupperna uppgick till mellan 3 och 5 procentenheter på de olika delproven.

Förståelsen av längd, area och skala svårast i matematiken

Det finns en variation mellan delproven hur väl eleverna lyckas uppnå kravnivån. De delprov som flest elever klarade var delprov A respektive C som mellan 94 och 95 procent av eleverna klarade. Dessa delprov prövade elevernas förståelse av räknesätten och användning av miniräknare respektive elevernas kunskaper i statistik och om tid, till exempel uppskattning och avläsning av tid. Delprov B, där förståelsen av längd, area och skala prövades, hade lägst andel elever som nådde kravnivån, 86 procent.

Diagram 2. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i matematik.

Utbildningsnivån hos föräldrarna är den bakgrundsfaktor som påverkar resultaten i störst utsträckning. Det delprov i matematik som uppvisade den största skillnaden var delprov B ”längd, area, skala”. Totalt 71 procent av de elever med kortutbildade föräldrar klarade kravnivån. Motsvarande för elever med gymnasialt och högskoleutbildade föräldrar var 83 respektive 91 procent.

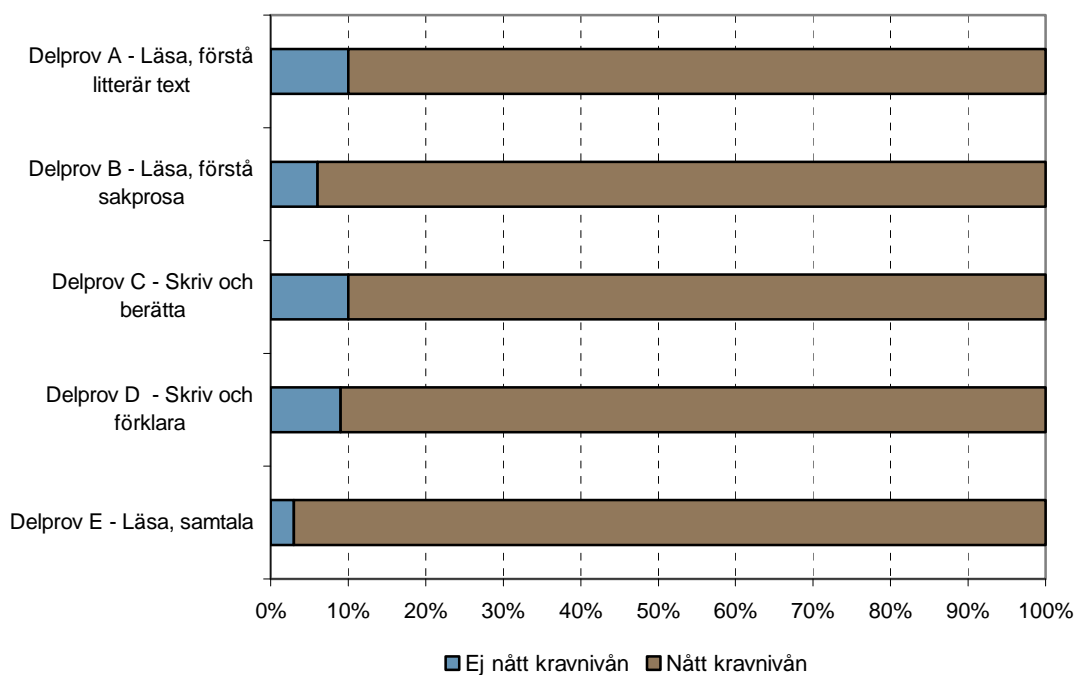
I alla fyra delproven hade flickorna och pojkarna lika resultat och skillnaderna mellan könen understeg 0,5 procentenheter.

Det skiljde mellan 4 och 6 procentenheter mellan elever med svensk och utländsk bakgrund på alla delproven utom delprov B ”längd, area och skala”, där 10 procentenheter fler uppnådde kravnivån bland eleverna med svensk bakgrund.

I svenska klarar flickorna delproven bättre än pojkarna

Det delprov i svenska som eleverna lyckades bäst i var delprov E som delvis var en muntlig uppgift där eleverna skulle läsa och samtala. Totalt 97 procent av eleverna uppnådde kravnivån på detta delprov. De delprov som eleverna klarade i lägst utsträckning var delproven A, C och D som prövade läsning av litterär text och skrivuppgifter med berättande respektive förklarande text där mellan 9 och 10 procent inte nådde kravnivån.

Diagram 3. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska.

Även i ämnet svenska hade föräldrarnas utbildningsnivå mycket stor betydelse för hur väl eleverna klarade delproven. Delprov A ”läsa, förstå litterär text” var det delprov som eleverna med kortutbildade föräldrar hade svårast för. Delprov A var även det delprov med den största skillnaden mellan elever med kortutbildade och högskoleutbildade föräldrar där 77 respektive 94 procent av eleverna nådde kravnivån.

På samtliga delprov uppnådde flickorna bättre resultat än pojkarna. Den största skillnaden var i delprov C och D som prövade skrivförmågan genom en berättande respektive förklarande text. Dessa delprov hade pojkarna svårast för och skillnaden

2009-12-16
Dnr 73-2009:00073
6 (7)

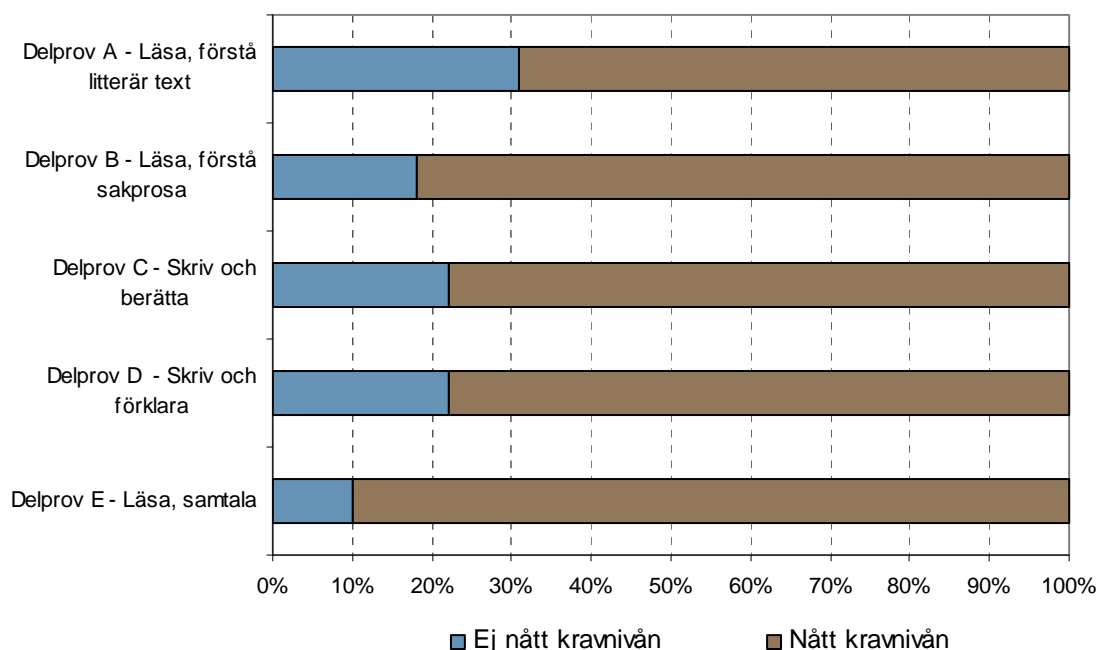
var 8 till 9 procentenheter. Det delprov där flickorna var minst framgångsrika var delprov A.

De största skillnaderna mellan elever med svensk och utländsk bakgrund fanns i delproven som prövade läsning av litterär text respektive sakprosa, en skillnad på 8 respektive 5 procentenheter.

I svenska som andraspråk var läsförståelseproven svårast

I svenska och svenska som andraspråk används samma prov men bedömningen av elevsvaren för eleverna som läser svenska som andraspråk görs utifrån ämnets egna kursplan. Totalt 6 939 av eleverna följde kursplanen i svenska som andraspråk, vilket motsvarar 7,5 procent. Variationen mellan delproven var stor. Läsförståelseprovet med litterär text, delprov A, var det delprov som var svårast för eleverna, 69 procent nådde kravnivåerna. Delprov E, som var en muntlig uppgift där eleverna skulle läsa och samtala kring dikter och bilder, var det delprov som flest klarade, 90 procent.

Diagram 4. Andel elever som uppnår respektive inte uppnår kravnivån på de olika delproven i svenska som andraspråk.

I de delprov i svenska som andraspråk som prövade skrivförmågan, delprov C respektive D, uppnådde flickorna kravnivån i betydligt högre utsträckning än pojkarna, 82 procent jämfört mot 75 procent.

Även i svenska som andraspråk har föräldrarnas utbildningsnivå stor betydelse för hur eleverna klarar delproven. Delprov A, dvs delprovet som prövade läsning och

förståelse av litterär text, var det delprov som uppvisade den största skillnaden mellan elever med kortutbildade föräldrar och elever med högskoleutbildade föräldrar. Den minsta skillnaden återfanns i delprov E "Läsa, samtala".

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under "Statistik". Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 5 för vårterminen 2009 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.

Resultattabeller finns både baserade på samtliga elever som gick i årskurs 5 läsåret 2008/09 samt på de elever som deltagit i respektive delprov. I databasen SIRIS redovisas resultaten baserade på samtliga elever i årskursen.